

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum illud quod sit præter voluntatem diuina[m] cel
contra eam obsequatur voluntati diuinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

eius causalitatem subterfugere: nihil ergo potest fieri præter eam.

d. 45. q. 1.

2 Item nihil potest fieri contra voluntatem diuinam (alioquin ipsa nõ semper impleteretur cuius oppositum prius probatum est) sed quod fit præter eam, fit contra eam, secundum illud Mat. 12. Qui non est mecum, contra me est, ergo nihil potest fieri præter eam.

3 IN CONTRARIUM est, quia idem est fieri deo volente & deo auctore, sed multa fiunt quæ Deus non facit, vt mala culpæ, ergo illa non vult, fiunt ergo præter voluntatem dei.

4 RESPONSIO. Videndum est primò quid est fieri contra voluntatem dei vel præter eam, & tunc applicabitur ad quæstionem. Sciendum ergo quod sicut est in naturalibus, sic aliquo modo est in proposito nostro. In naturalibus autem sic est quod illud dicitur esse vel fieri secundum naturam quod est vel fit secundum inclinationem naturæ vt quæ gratæ, puta lapis, moueatur deorsum, sed contra naturam fit quod fit contra inclinationem naturæ, vt lapis moueatur sursum, sed præter naturam fit quod nec fit secundum inclinationem naturæ, nec contra, eo quod natura nullam inclinationem habet ad hoc vel ad suum oppositum, sicut cum ex ligno fit statua. Similiter est circa voluntatem, quia illud dicitur fieri secundum voluntatem quod fit secundum inclinationem voluntatis, & cũ inclinatio voluntatis fit finis actus volendi, omne quod fit secundum voluntatem, est volitum fieri, illud autem fit contra voluntatem, quod fit contra inclinationem voluntatis quando aliquid fit quod voluntas vult non fieri, sed præter voluntatem fit id de quo non est inclinatio voluntatis vt fiat vel non fiat.

5 Modo ad propositum voluntas diuina distinguitur in voluntatē beneplaciti & in voluntatē signi & rursum voluntas beneplaciti distinguitur in antecedentem, quæ est solum quædam velleitas, & consequentem quæ est voluntas simpliciter. Si ergo loquamur de voluntate antecedente, sic multa fiunt præter eam & contra eam. Cuius ratio est, quia potentia ad vnum oppositorum stat cum actu alterius, posse enim non currere stat cũ hoc quod est actu sedere, sed voluntas antecedens est de euentu rerum solū in vniuersali & in potentia, sicut Deus dicitur velle omnes homines saluos fieri, quatenus dedit omnibus naturā ordinabilem in beatitudinem, & omnibus quantum in ipso est præbet auxilia communia quibus possunt ad beatitudinem dirigi & eam mereri, ergo talis voluntas potest stare cum actuali euentu opposito, vt pote quod iste non saluetur.

6 Si verò loquamur de voluntate consequente sic nihil fit nec fieri potest contra eam, quia illud quod est volitum voluntate consequente est volitū simpliciter quod semper impletur, vt patuit in precedenti dist. sed nihil dicitur fieri contra voluntatem nisi quando non impletur quod est volitum fieri vel non fieri (vt expositum est) ergo nihil potest fieri contra voluntatem consequentem, potest tamē aliquid fieri præter eam, quia aliqua sunt de quibus nullo modo est voluntas consequens vt fiant vel nõ fiant, sicut sunt mala culpæ. Nõ enim vult Deus talia mala fieri, quia iam esset auctor malorū. Nec rursus vult non fieri, quia nullo modo fierent, & ideo nullo modo talia fiunt secundum voluntatem diuinā, nec contra voluntatē, sed præter voluntatē. Et idem fortè diceret aliquis de quibusdam bonis quæ fiunt merè à libero arbitrio, sed nõ de omnibus, quia bona quæ fiunt à prædestinatis & eos quoquo modo iuuant ad salutē, cadunt sub voluntate dei, sicut sub prædestinatione (quemadmodū dictū fuit prius) sed de bonis purè moralibus & nõ meritoris in non prædestinatis, quæ hæc sint volita à Deo, ratio naturalis non habet, nec fides cogit ad hoc quin respectu talium & malorum oppositorum voluntas diuina possit se habere per indifferentiam vt nõ fit plus de vno quàm de alio, & de malis quidem omnes concordant, de bonis verò pauci sic loquuntur.

d. 41. ar. 2.

7 Loquendo autem de voluntate signi cum sint quædam signa voluntatis antecedentis, & quædam voluntatis consequentis cõtra signa voluntatis antecedentis, & præter ea multa fiunt, quemadmodū dictū est de voluntate antecedente. Multa enim fiunt contra præceptum, prohi-

hic m. 5.

bitionem & consilium, & etiam præter ea, quia nullum eorum, est de omnibus. Signa verò voluntatis consequentis sunt operatio & permissio, contra operationem nihil potest fieri, quia contradictionem implicat quod aliquid sit operatum, & nõ sit factū, multa tamen fiunt præter eam quia operatio vt est signum voluntatis diuinæ prout nunc loquimur, aut est solum eorū quæ Deus facit per se & immediate (vt dictum fuit supra) aut solum eorum quæ facit per se, vel inspirat fieri per alterum, sed constat quod præter hæc sunt omnia mala & fortè aliqua bona, ergo præter operationem vt sumitur tanquam signum voluntatis diuinæ multa fiunt.

d. 45. q. 3. m. 6.

8 De permissione verò clarū est quod nihil potest fieri contra eam, quia nihil potest fieri quod Deus velit impedire, permittit ergo fieri quicquid fit. Sed vtrū aliquid possit fieri præter permissionem: patet quod si accipiatur permissio secundum generalem rationē nominis (prout permitti dicit quicquid nõ impeditur) sic præter permissionē nihil posset fieri: non enim potest fieri nisi quod nõ impeditur fieri. Sed nõ videtur permissio vt distinguitur contra alia signa voluntatis diuinæ ita generaliter accipi, sed solū accipitur pro eo quod non est impedire malū, & sic omnia bona fiunt præter permissionem diuinam.

9 AD RATIONES dicendum est. Ad primam cum dicitur quod nullus effectus, potest subterfugere causalitatem causæ vniuersalissimæ, concedatur, multi tamē defectus possunt eam subterfugere, mala autē culpæ iniquitatum sunt mala, important solum defectum, & sic solum subterfugunt causalitatem diuinæ voluntatis. Vel aliter quod nullus effectus potest subterfugere causalitatem vniuersalissimæ causæ, quin subsit ei aliquo modo mediata vel immediate, modo sic est, quod voluntas diuina est causa omnium naturarum, & mediantibus naturis est causa omnium actionum, sed differenter, quia actiones rerum naturalium cum sint determinatæ ad vnum, & sequuntur naturas, necessario posito obiecto, & excluso omni impedimento sunt volitæ à Deo, sicut naturæ: actiones verò liberi arbitrii cum non sint determinatæ ad vnum, nec necessario sequantur liberum arbitrium, etiam præsentē obiecto, & excluso omni impedimento, non oportet quod obiecto volito à libero arbitrio sint volitæ à deo, nisi sicut exæ sunt in ipsa natura liberi arbitrii, præexistunt autem in ea solū in potentia, & secundum indeterminationem, & ideo sic sunt volitæ à Deo (scilicet in vniuersali & in potentia, & secundum indeterminationem) & hæc videtur esse voluntas permissionis secundum generalem rationē nominis, præter quā nihil potest fieri, sed præter voluntatem antecedentem & consequentem multa fiunt.

10 AD secundum dicendum quod illud Mat. 12. qui non est mecum, cõtra me est, intelligitur in materia præcepto- rum, in qua quicquid fit præter voluntatē antecedentem, fit contra eam, nõ tamen contra voluntatem consequentem, nec præter permissionem.

11 AD ALIUD in oppositum patet solutio.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum illud quod fit præter voluntatē diuinā, vel cõtra eam obsequatur voluntati diuinæ.

Thom. nihil.

Secundo queritur vtrum illud quod fit præter voluntatem diuinā vel contra eam obsequatur voluntati diuinæ. Et arguitur quod non, quia quicquid obsequitur Deo vel voluntati eius conformatur voluntatem suam voluntati diuinæ, sed qui facit præter voluntatem Dei vel contra eam non conformatur voluntatē suam voluntati eius, ergo non obsequitur ei.

2 IN CONTRARIUM est quod habetur in litera.

3 RESPONSIO. Aliquid potest obsequi voluntati diuinæ dupliciter. Vno modo, vt materia de qua vel circa quā fit voluntas diuina, secundum quem modū lapides dicuntur obsequi edificanti de lapidibus. Alio modo vt agens secundariū, cuius actio tēdit ad illud quod dicitur, & vult principale agens, secundum quē modum manu artifices obsequuntur voluntati principalis agentis.

4 QANTVM ad primum modum, dicendum quod illud quod fit præter vel cõtra voluntatem Dei antecedentem, obsequitur voluntati diuinæ consequenti, vt materia de qua

de qua vel circa quam fit voluntas diuina, quia sicut deus vult voluntate consequente saluare perseverantes in bono, sic vult per iustitiam punire peccantes, & in peccato perseverantes, sed peccantes, vel in peccato perseverantes faciunt contra voluntatem antecedentem: dum autem puniuntur, fit de eis voluntas consequens, ergo quod fit contra voluntatem antecedentem obsequitur voluntati consequenti, sicut materia de qua vel circa quam fit voluntas consequens.

5 Quantum ad secundum modum, quo scilicet aliquid dicitur obsequi alteri, ut agens secundarium principali, sic agens contra voluntatem antecedentem quoad genus operis, non potest obsequi voluntati consequenti. Cuius ratio est, quia nihil est contra voluntatem antecedentem quoad genus operis, nisi opus malum ex genere, sed tale non potest esse volitum voluntate consequente, ergo agens contra voluntatem antecedentem quoad genus operis non obsequitur voluntati consequenti. Agenstamen contra voluntatem antecedentem non quoad genus operis, sed quoad aliquam circumstantiam operantis, bene obsequitur voluntati consequenti, potest enim deus aliquid velle fieri bona voluntate, quod homo vult facere mala voluntate, quemadmodum deus voluit bona voluntate, quod iudici captiuarentur, captiuantes tamen eos, hoc fecerunt mala voluntate, & in hoc obsequiti sunt diuinae voluntati, quoad genus operis, facientes contra voluntatem antecedentem ratione malae intentionis. & hoc habetur expresse Esaiæ. 10. ubi dicitur sic, Vae Aſſur virga furoris mei, & baculus irae est in manu eorum indignatio mea, &c. Postea sequitur, ipse autem non sic arbitrabitur, & cor eius non ita existimabit, sed ad conterendum erit cor eius, &c. Veruntamen non proprie obsequitur aliquis voluntati alterius per modum agentis, nisi quando ex intentione facit aliquid quod credit voluntati alterius placere, & reuera placet, & hoc faciēs non agit contra voluntatem antecedentem, nec praeter eam, sed secundum eam: & hoc modo fit voluntas diuina a nobis, sed primo modo fit solum de nobis, ut Aug. dicit in Ench. & habetur in littera.

6 ARGUMENTVM in oppositum procedit de eo, qui ex intentione obsequitur voluntati diuinae per modum agentis, talis enim non agit contra voluntatem diuinam, sed conformatur ei, sed aliis duobus modis potest aliquis facere contra voluntatem antecedentem, & obsequi voluntati consequenti, per modum materiae, vel agentis, ut declaratum est.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum deus possit præcipere quod non vult.

Thom. nihil.

Tertio quaeritur, vtrum deus possit præcipere quod non vult. Et videtur quod non, quia præceptum indicat voluntatem præcipientis, sed quicquid indicat se velle quod non vult, fictus est: quod non potest conuenire deo, ergo deus nihil præcipit nisi quod vult.

2 IN CONTRARIVM est, quia præcipit Abraham quod immolaret filium, Gen. 22. sed noluit immolationem eius (ut patebit ibidem) ergo &c.

3 RESPONSI O. Hic est duplex modus dicendi. Primus est, quod potest præcipere, & quandoque præcipit aliquid quod non vult, nec voluntate antecedente, nec voluntate consequente, sicut fuit de immolatione Isaac: non enim fuit volita voluntate consequente, quia illa semper impletur, nec voluntate antecedente. Quod patet tripliciter. Primo quia cum voluntas antecedens & consequens non sint oppositae, non possunt esse de oppositis, sed oppositum immolationis Isaac fuit volitum voluntate consequente, ergo immolatio quæ fuit præcepta, non fuit volita voluntate antecedente.

4 Secundo, quia voluntas antecedens respicit ordinem creaturæ rationalis in finem: voluntas autem consequens respicit executionem ordinis, sed ordo & executio ordinis non possunt esse de oppositis, imò quod deuiat ab ordine, deuiat ab ordinis executione, et per contrariatur executioni, contrariatur ordini: ergo impossibile est quod oppositum illius, quod est volitum voluntate consequente, sit volitum voluntate antecedente, & sic idem quod prius.

5 Tertio quia si voluntas consequens posset esse de opposito eius quod est volitum voluntate antecedente, cum deus voluntate antecedente velit peccata non fieri, posset voluntate consequente velle ea fieri, quod est falsum, cum ergo voluntas consequens fuerit de non immolando Isaac, voluntas antecedens non potuit esse de eius immolatione, quæ tamen fuit præcepta: & ita potest deus præcipere, & iam præcepit illud quod non vult, nec voluntate antecedente, nec consequente.

6 ET respondent ad primum argumentum, dicentes quod non propter hoc oportet ponere fictionem in deo, quia sicut est in his quæ pertinent ad intellectum, sic in his quæ pertinent ad voluntatem, nunc est ita, quod ad hoc quod signa intellectus sint vera, non oportet quod sint vera, quantum ad illa quæ principaliter importantur per signa, sed sufficit quod sint vera, quantum ad illa propter quæ dicuntur, sicut est in omnibus sermonibus parabolicis, ut iudic. 9. dicitur, quod ierunt ligna ut vngerent sibi regem, quod non fuit verum, quantum ad illud quod principaliter significabatur, sed solum quantum ad illud, pro quo figuratiue dicebatur (scilicet pro Abinelech & viris Sichen) & eodem modo est in parabolis euangelicis (ut cum dicitur de decem virginibus & pluribus aliis) similiter in præceptis quæ sunt signa voluntatis, non oportet quod præcipiens velit illud quod principaliter, sed sufficit quod velit illud pro quo præcipitur, & sic fuit in præcepto de immolatione Isaac, quia deus noluit quod præcepit (scilicet immolationem Isaac) sed volebat illud pro quo præcipiebatur scilicet quod obedientia Abraham manifestaretur.

7 ALIVS est modus totaliter contrarius, quantum ad tria quæ ponit prima opinio: ponit enim primo, quod deus aliquid præcipit, quod nullo modo vult, nec voluntate antecedente, nec voluntate consequente. Secundo affumit ad probandum principale propositum, quod deus non potest velle voluntate consequente oppositum eius quod vult voluntate antecedente. Tertio dicit quod in sic præcipiendo non est fictio.

8 Sed contra hæc tria quæ ponit prima opinio, arguitur isti de secundo modo. Contra primum quidem, quod est principale dupliciter. Primo sic deus dicitur velle voluntate antecedente omne illud ad quod aliquis ordinat, sed quicquid præcipit aliquid alicui, ipso facto ordinat illud cui præcipit, ad illud quod præcipitur, ergo ex ipso quod deus aliquid præcipit, vult illud voluntate antecedente. Secundo sic, constat quod deus vult voluntate antecedente omnes homines saluos fieri, sed impossibile est aliquid saluum fieri, nisi velit implere quod ei a deo præcipitur, ergo deus vult voluntate antecedente, quod ille cui aliquid præcipitur, velit facere id quod ei præcipitur, sed quicquid deus vult nos velle aliquo modo vult, ergo deus vult aliquid quo modo quicquid præcipit.

9 Contra secundum verò sic, deus vult voluntate antecedente omnes homines saluos fieri, ut dicitur. 1. ad Tim. 2. Sed constat quod voluntate consequente vult multos non saluari, sed potius damnari, ergo deus vult voluntate consequente oppositum eius quod vult voluntate antecedente, cuius contrarium primi dicunt.

10 Contra tertium autem, scilicet quod non sit fictio, quando aliquis præcipit quod non vult arguunt sic, ex eadem maiore cum prima opinionis assertoribus. Sicut est in signis intellectus, sic est in præceptis respectu voluntatis, sed signa intellectus non sunt vera, nisi sic sit in re, sicut dicitur, quia ab eo quod res est vel non est, dicitur oratio vera vel falsa, ergo similiter præcepta sunt ficta, nisi præcipiens aliquo modo velit illud quod præcipitur. Quod autem inducitur de illa parabola libri iudicum, & de consimilibus respondet, quod aliquid dupliciter significatur proprie & metaphoricè: in parabola ergo illa de lignis & rhamno verba accipiuntur, non pro eo quod significat proprie, sed pro eo quod significatur metaphoricè. I. malos electores, & malum electum, & in hoc sermo verificatur, pro eo quod dicitur figuratiue, non proprie, quia quod figuratiue significatur, vel dicitur, non est solum id pro quo dicitur (ut alii accipiunt) sed est illud quod dicitur.

11 Ad primam rationem aliorum respondent isti, quod voluntates quæ sunt de oppositis non sunt oppositæ, nisi sunt

sim.